

32. FESTIVAL LGBT-FILMA

Premalo filmske inovativnosti

✎ Tina Poglajen

Ljubljanski oziroma najstarejši festival gejevskega in lezbičnega filma v Evropi je letos pomladil svojo ekipo, a obdržal vznemirljiv filmski program. Ta se tudi letos ne oklepa mainstreamovskih LGBT-filmov, temveč v programu predstavlja tudi (še bolj) marginalizirane tematike, denimo seksualno življenje parov v zrelih letih ali hendikepiranih oseb. Programsko usmeritev festivala tudi v tem smislu letos zaznamuje še posebno ostra politična drža.

Morda je bil med še najbolj konvencionalnimi letos otvoritveni film, ameriška komična drama **Babica**, v kateri nastopita **Lily Tomlin** in **Marcia Gay Hayden**. Elle Reid, zdaj babica, ki je bila v sedemdesetih aktivistična feministka, si za vzornice jemlje Betty Friedan, Simone de Beauvoir in Germaine Greer ter ob vsaki priložnosti bojevito zagovarja pravico do splava, svobodne seksualnosti in spolne usmeritve, danes deluje kot spomin iz preteklosti. Ob političnem in literarnem udejstvovanju pogosto pozabi na ljudi, ki jo obdajajo, še na svojo partnerico – in ko se z njo razide, se na vratih znajde njena vnukinja Sage, ki nujno potrebuje 600 dolarjev za splav; da jih Elle nima, se izkaže za odličen uvod v njuno komično odisejajo.

Po eni strani *Babica* krasno predstavi protislovja današnjega časa: ženske naj bi bile končno emancipirane in naj bi živele lažje kot v sedemdesetih, a jim hkrati pravice, za katere so se borile aktivistke in aktivisti feminizma drugega vala, pogosto niso povsem jasne, kaj šele samoumevne. Ko Elle uvidi, da njena vnukinja o dostopnosti varnega splava, o moški soodgovornosti za spočetje in o podobnem nima mnenja, se ne vpraša, »za kaj so se borile«, a zgolj zato, ker bi bilo vprašanje nesmiselno. Na presečišču ostankov tradicionalizmov, konservativizmov in neoliberalne repatriarhalizacije se je za vse treba boriti neprenehoma, četudi se zdi, da se ženske, odrasle v novem tisočletju – čeprav jih ta vprašanja (vsaj, denimo, reproduktivna) osebno neprimerno bolj zadevajo – zanje ne znajo boriti tako

ognjevito. Po drugi strani film občasno postane skoraj didaktičen; četudi je Elle verjetno ena izmed najbolj učinkovitih in zabavnih antijunakinj na filmskem platnu, je še bolj kot to idealizirano orodje političnega komentarja – vendar ta na koncu niti ne zadeva toliko nje kot lezbijke in feministke zrelih let, ampak predvsem težave mlade heteroseksualne bele Američanke s premožno materjo.

Film povsem drugačne vrste je **Maplethorpe: Poglejte slike**, dokumentarni portret enega največjih ameriških fotografov vseh časov, Roberta Mapplethorpea, in njegovega umetniškega ustvarjanja, ki je še po njegovi smrti razburjalo obiskovalce galerij in je bilo celo povod za sodni proces in burno javno razpravo o odnosu med umetnostjo in »javno moralo«. Film je kronološki pregled Mapplethorpeovega življenja in dela, njegovih odnosov z družino, prijateljico in ljubimko Patti Smith ter neštetimi ljubimci: manekeni, umetnostnimi mecenji, kritiki, naključnimi ljubimci za eno noč in drugimi moškimi, ki jih je fotografiral.

Poglejte slike je fascinanten film, ker sta fascinantna predvsem njegov protagonist in njegova fotografija: hkrati rahločutna in brezobzirna, banalna in umetniška ter globoko osebna in estetizirana. Je odlična priložnost za celovit uvid v umetnikovo življenje in delo, ki pri njem nikdar nista bila zares ločena, in zna njegove največje in najbolj znane fotografije gledalcem in gledalkam predstaviti v vsej njihovi zgodovinski silovitosti.

A hkrati umetniška vrednost filma *Poglejte slike* ostaja pri Mapplethorpeovem ustvarjanju; kot film ostaja pri konvencionalnih, danes že nekoliko klišejskih in zastarelih orodjih »dokumentarnega filma« (ki kot rigidna zvrst tako in tako ne obstaja več), kot so t. i. govoreče glave in podobno, ne premore pa niti kančka inovativnosti, ki jo je izkazal človek, s katerim se ukvarja. In čeprav film na vse to – verjetno nehote – namigne že z naslovom, namreč »Poglejte slike«, bi zlahka zatrdili, da si tako edinstven vizualni umetnik, kakršen je bil Mapplethorpe, zasluži tudi bolj edinstveno filmsko obravnavo.✕

Robert Mapplethorpe: Ken & Lydia & Tyler ✎ Robert Mapplethorpe